

A NOVA TERRA

BOLETIN DECENAL

Idearium das Irmandades da Fala en Galicia e nas colonias galegas d'América e Portugal

PREZOS DE SUSCRIZÓN

Na Cruña 10 mes, 40 cts. Fora trimestre, 1'50 ptas.

Coste d'un número, 15 América id... 2

PAGO ADIANTADO

NUMERO 110

A CRUÑA 10 DE XANEIRO DE 1920

Redacción e Administración:

PLAZA DE MARIA PITA, 17, BAIXO
(Irmandade da Fala)

Ano novo

A Pepe Prada Lousada.

Os entendementos choídos, incapaces d'ajuntare duas verbas de un geito anovado, pra expresare unha idea vella, baixo unha nova forma, son os que generalmente falan do tópicoo como de cousa intoleravel.

E Vargas Vila no seu libro «La Voz de las Horas», dixó: «Ja non nos quedan Verdades Novas sinón Formas Novas de Vella Verdade».

A verdade da vellez das cousas é tan vella como as cousas mesmas. Non val, pois, a pena de s'esforzarse en fugire do tópicoo-forma, si por debaixo das palabras recentes ha quedare, de cote, latejante, o tópicoo-fondo, o pensamento anejo, tan vello quizaves como a Humanidade.

Deixemos o anovamento da expresión pr'as outas creaciós literarias; mas cando queiramos falare d'aquilo que ha sere nervo, sangue, neviña froitificante das modalidades esenciaes da nosa vida, non rifemos co noso vello e bon amigo o tópicoo, que, co a frase feita, danos o pensamento amañado, que, co lugare común, da-nos a común intelixencia.

E ja que non temos a sorte cu a capacidade pra realizal-o hachádegoo d'unha nova verdade, parollemos en col das nosas verdades, vellas ou novas, ledas ou tristeiras sin sentil-a saudade das formas azosas, que ás verdades abonda-lles seren o que son: anacos da realidade.

¡Ano novo, vida nova! Aquí tendes unha expresión vergoñenta, fopeira, froito serodio da nosa preguiza. Expresión desvencellada da realidade da vida e da natureza, e por ende, da nosa vida tamén, aruxo pensante d'aquila.

¡Ano novo, vida nova! Non, nin a vida é en realidade nova, nin se fai nova cada ano, nin pra escomezare a anovar-se agarda ao primeiro de Janeiro.

A vida non é nova nunca, sin que isto queira decire que seja vella, pois ninguén sabe ainda o que é a vida, nin ende se mantén a sua esencia, nin en virtude de que lei primeira xurde trunfal ante os nosos ollos abraçados pola sua grandeza xurdia.

A vida sustancialmente é de cote a mesma. Confundindo a vida cas suas sucesivas manifestaciós no tempo, chamamos nova vida ao que non é mais que unha distinta floración da vida antriore, da vida vella, da vida de sempre, que ten o seu orixe na eternidade, no seo de Deus Creadore...

¡Ano novo vida nova! Pero ¡porqué habemos d'agardare ao primeiro d'ano pr'anovare e renovar o noso existire? A vida, que todolos días envellece un pouco, todolos días tamén s'anova e fai-se moza. O mito da ave Fenix ten na vida un valore de realidade latejante. A vida trunfa arreo, n'unha renovación eterna, da forza anuladora da morte. Todol-os anos, todol-os días ven á vida novos seres que teñen por berce o que agora mesmo é cova d'outros seres que se finaron. «En col da morte, a vida» que dixeron os latinos.

Y é que a vida e todo actividade e movemento. N'hai n'ila un solo instante d'acougo: O seu alento vital expareje o vafo da morte, á que troca n'unha verdadeira explosión de vida.

A Natureza non espera tampouco ao primeiro de Janeiro pra se modificare no senso da perfección. Vai de cote recorrendo o camiño do melloramento, facendo-se perfecta pouco a pouco, paseniñamente.

Soló o home alleo ás lecciós da Natureza, quere abranguere d'un solo chouto, d'unha vegada, o que non foi capaz de conquerire na sua vida enteira.

E cando un ano se fina i outro é nado polas catro bandas oi-se de todol-os labres ista expresión, prende en toda-

l-as vontades iste desejo: ¡Ano novo, vida nova!

Verbas que non son certamente un acto de contrición i un principio d'emmenda, sinón o reconecemento da derrota da nosa actividade no ano que morre.

A nosa labore de doce meses, ten por epitafio un desejo idénticamente igual ao que tiveron todol-os anos antriore.

Fagamos, pois, nova a nosa vida todol-os días, n'un novo esforzo que nos renove cada hora e nos leve pola estrada florecida da perfección.

Sejamos hoje bos, pra poder sere mañá milliores; amemos hoje moito, pra que mañá seipamos amare mais fondonisimamente; traballemos todol-os días con fe e cheos d'espranza, pra que cando chegue a mourenza do inverno, cos seus coriscos tolledores, nos colla ao agarimo do noso fogar falándolle aos nosos fillos dos outos misterios da vida: nova pr'os que loitan e traballan, vella moi vella, tristeira e suidosa pr'os que para vencela, esperan un primeiro de Janeiro que nunca chega.

VICTORIANO TAIBO.

Ponte de Mera, 31 de Nadal de 1919.

X'o viamos vire...

Da Universidade caciquil

Cando pol-o claustro da Universidade s'elixiu reitor interino ó señor Lino Torre, deprocatámonos xa de que logo pillaría o cárrago en propiedá.

¡Esi parez sere. ¡Lino, reitor! Nem él poido chegar a mais, nen a Universidadá a menos!

Un cacique monteirista con tales honores...

Razón tínamos nós o dicir sempre que a autonomía do claustro, sen a autonomía da Universidadá dentro d'unha Galicia autónoma, limpa de caciques, iña sere pior que o réxime que houbo até agora.

¡Lino Torre reitor, ¡Qué rióxó!

Nengún estudanté galego deberá estudar en Santiago namentras se non reificase ese erro.

O CRUCEIRO

D'unha fé que x'agora n'eisiste,
era proba iste santo cruceiro
qu'hai dous sigros tallou un pedreiro
metido á escoltor.

Como tiña moi pouco d'artista,
saíera tosca e ben mal romatada
a figura na cruz encravada,
do Noso Señor.

Mais a fé qu'ó pedreiro l'enchiá
o seu peito sinxelo e honrado
deulle á imaxe do Crucificado
tal sinceridá,
qu'anque n'era unha boa escultura,
d'os labregos qu'adoito pasaban
y-ó cruceiro unha ollada botaban,
movía a piedá.

Hoxe pasan milleiros de xentes
que xiquera deteñen o paso,
pois ninguén do cruceiro fai caso,
a non ser
catro vellas mirradas qu'iñoran
as ideas modernas que veñen
e quezáis que por iso inda teñen
costume de crer.

Cando paso á carón do cruceiro,
eu pergunto, de dudas tolleito:
¿é feliz o que leva no peito
a chama da fé
qu'alumou ó pedreiro do canto
(anqu'iñore os sacretos da cencia),
ou que ten carros de sabedencia,
mais non cré?

AVELINO RODRIGUEZ ELIAS.

LIÑAS DOS QUE COMEZAN

ALBORADA

Repousa caladamente a cibdá na mais
compreta tranquilidade. Son as pri-
meiras horas do amancere. As ruas en-
cóntranse caladiñas, tristeiras, sin xente.
Non se sente mais que o costante
marmular d'as augas cantareiras das
fontes, que fan un barullo n'as pedras
coma se chovera.

Un vapore recolle o áncora do fondo
de mar, e a pouco sintese un forte asu-
biar longo, que deixa por algún tempo
ferido o espazo, namentras paseniño,
aléxase cermonioso, pranchando as bri-
ladoras e rizadas ondas do mar, que
pol-a popa marmulan, desfacéndose en
revolta e branca escuma.

Pol-as desertas ruas empeza a cami-
ñar algunha xente. A maioría d'esta
xente camiña c'uns pequenos equipaxes
dappo cara á estación. De vez en can-
do, sintese o cascabelear d'os coches,
que como a xente, se perden alá no fon-
do da longa carreteira.

As luces deixaron d'alumar, e as te-
bras apoderáronse de todo, aínda que,
pol-a lexanía, véñse os primeiros res-

prandores dun fermoso día, que se di-
buxan craramente na escuridade da
noite que fuxe.

O tanguido d'unha campaña da ire-
lo espazo, e a pouco, en tola carreira,
véñse camiñar antre unha gran nube
branca, pol-a longa e brillante liña d'a-
ceiro, un pequeno tren, que c'o seu
barullo desperta a tranquilidade d'a
campaña enteira.

O tanguido d'unha campaña da ire-
xa chama ós fieles á primeira misa do
día, e a pouco, véñse pol-as ruas al-
gunhas mulleriñas envoltas en escuros
mantelos.

Trunfa o día. A Natureza volve a ter
a sua coor e o sol c'o seu brilar res-
prandecente acarriña a os paxariños,
que beben á beira d'os ríos e xogan a
limpar os peteiros...

M. PORTO CASAS.

¡Adiante, escolares!

Acába de se inaugurar en Santiago
a Xuventude Escolar Nazionalista, pre-
sidida por Valentín Paz Andrade.

A nosa embora, -iadiante, irmaos.

"A Tola de Sobrán"

O teatro galego, conta c'unha nova
comedia notable; comedia moi orixinal,
fina e feituca.

Do seu estreno na «Irmandade» fala-
remos no novo número d'este boletín.

DENDE PORTUGAL

SAUDACION!

Feliz o rouxinol, traduz o seu amor
na lingua sem igual de mágica harmonía
e oculto de manha no laranjal em flor
envía una canción ao alvorecer do día.

Mas eu, que sinto n'alma o fogo puro e santo
do mais aceso amor, d'afecto sem igual
não tenho lira onde ir modular em canto
pr'a vir saudarte oh! terra amada sem igual.

E nem ao menos posso a voz hoje soltar
embarg-m'a no peito a força do sentir...!
só pulsa o coração que sabe bem amar
mas esse fundo amor não posso traduzir.

Que sejas venturosa é esse o meu anelo.
dár-te felecidade é só a minha ambição,
amarte com delirio, será sempre o meu disvelo.
é o que, de prazer me inunda o coração.

E deixa que hoje venha, despois de tantos anos
depor-te aos pés a vida, amor e coração
o tu o patria amada, acolhe nos arcanos,
um brado que traduz eterna adoração.

Nas margens do Tejo, 24-12-1919.

LEAO DE BREOGAN.

O ESTADO NON É A PATRIA

De Salvador Golpe.

Si fora do terreo do abstracto é un absurdo asegurar que a patria do home é a humanidade e que este é cidadán do mundo, non é menos dicir que a patria é o Estado.

Porque un individuo sea nado n-un país sometido a un rexime político especial, e viva ao amparo de determinada bandeira, e chámese ruso, prusiano, inglés, ou chino, non pode decirse que a Rusia, a Prusia, a Inglaterra ou a China son a sua Patria. Pertenece si a esa sociedade do dereito, vive sometido ás súas leises, vive dentro do seu terreo, tal vez n-un punto esquentado de calquera dos países que rematan as fronteiras d-esos Estados atópanse o lugar elixido do seu corazón; pero esa sociedade xurídica, creada ou sostida pol-a forza ou pol-as comenencias políticas nos feitos históricos, non é a sua Patria... Non, non é o centro amoroso que prende no chao e abálase no ar, e báñase na lus e espállase nas augas, e cínguese d'armonías, e espállase e prende no espírito das novas xeneracións, e conserva a sua língoa e costumes, na lembranza dos sucesos comenentes e na memoria das desgracias: non, non é eso ao mesmo tempo material e inmaterial, que é como a compenetración ou mística xuntanza do home c'a terra, á que s'atopa ligado por misteriosas e invisibles raíces. E non sendo eso o Estado non é a Patria.

O Estado é unha asociación xurídica composta de homes que viven en distintos e determinados lugares, baixo un mesmo goberno e sometidos a unha mesma lei. E, pois, un organismo político, accidental, transitorio, capás de aumentar ou mermar en extensión de territorio e poderío según a sorte que lle depara a estoria, e pode estar formado por xentes d'unha soia nación ou de parte da mesma, ou por xuntanza de variadas nacións e razas.

A Patria en troques, é unha entidade natural, introcable, inalterable, cuio concepto forma o home no seu espírito e non se atopa a mercede de trastornos.

Garde, ademais, a Patria unha solidariedade que non se pacta: que naturalmente no se establece: que no se atopa en códigos nin en tratados... e sin embargo existe, e imponse, e pra a sua execución non son precisos mais ministros nin xueces que o amor e a concencia.

Si fora dado admitir o principio de que a Patria do home é o Estado ao

cual vive sometido, chegaríase ao absurdo de que a patria poidera ser amovible suxeta ás modificacións e troques que sufrisen os pobos, ou á sorte d'un conqueridor con fortuna, e podía suceder que un home tivese hoxe unha patria y mañán outra, según a que Estado fose anexada a sua Terra onde foi nado: e agora sería francés ou alemán, e despois... italiano ou austriaco, xaponés ou chino, gallego ou hespañol. A patria sería determinada pol-a bandeira do vencedor.

Eso que é posible no orde material e político, non pode, de ningunha maneira, ser no moral e social ou seia no orde dos afectos, que é onde arraiga, medra e vive o sentimento da Patria.

Tróncese unha nación en anacos e úntese una anaco a outro Estado, e n-ese caso: ¿os habitantes d-ese terreo conquerido ao mudar de organismo político trocaron de Patria? Non, porque a Patria lévase no corazón: e este non abandona ao home.

¿Preguntádelle ao polaco si quere que lle chamen ruso? Decídelle ao grego que a sua Patria é Turquía.

¿Os gregos ou os polacos, no caso de perigrar a integridade dos territorios de Rusia ou de Turquía con motivo d'unha guerra estranxeira, serían capaces do heroísmo d'un ateniense en Maratón ou d'un espartaco n'as Termópilas...? Non: o grego e o polaco saberían morrer, como xa o fixeron, pol-a independencia da sua Nación e da sua raza; mais nunca levarían a sua hercicidade até o sacrificio en favor do pobo que os someteu e escravizou.

Obrigálos a chamar sua Patria a San Petesburgo ou a Constantinopla, sería o mesmo que queimar os seus beizos en ferro ardente.

Aos que coidan que a Patria pode ser amovible a vontade d'un conqueridor con sorte ou pol-as comenencias políticas das nacións, pódese-lles contestar, c'as verbas de Dantón, que si a Patria non se leva no coiro dos zapatos, tampouco se asopara c'a punta das bayonetas, nin cabe nos capítulos dos tratados internazonaes.

¿Inglaterra sería a patria de María Pita si os ingleses houberan sometido á Cruña no seu cerco?

¿Francia sería por ventura a patria de Agustina de Aragón si Napoleón houbera sometido a Hespaña?

Acaso foran esas bandeiras símbolo d'un gran Estado, pero non Francia a patria dos aragoneses...

Pepe Fontela

Un caso de desleigamento

Na Habana, como xa dicimos n'un «Peneirando» finouse Pepe Fontela. E pol-o que nos contan, finouse no maior abandono e no mais triste esquecemento por parte dos nosos paisanos da illa de Cuba.

Pois Pepe Fontela era merecente dos meirandes agarimos. Enxebre, por intuición n'un ambiente exótico—pois desde nenó deixara a sua Terra— él foi o verdadeiro fundador da Academia Galega; el foi o que motivou que Ramón Cabanillas escomezase a facer versos.

Pepe Fontela, homilde traballador, mercaba cantos libros e folletos e xornales falaban de Galicia. Galicia era pra él, unha Dulcinea adorada.

¿Probe Fontela! Iñorábamos que a forte apreixa que lle demos cando veu á Cruña acompañando os restos de Chacón ía sere a derradeira!

Os galegos da Habana débenlle, pois, un homenaxe de desagravio á sua boa lembranza.

O coadro de Decramación de "Irmandade"

O primeiro da aninovo, fíxose na «Irmandade da Fala» da Cruña, unha nova representación de «A Mán de Santiña» de Cabanillas, que foi colmada d'aplausos.

N'ela as fermosas señoritas Carmen Meléndrez, Loísa Castelo, Ester Carballo e Carmen Chao, bordaron os papés, sendo moi loubadas. Tamén as señoras Lafuente, Edreira, Osorio, Carballo, e Casas, fixeron un traballo moi artístico.

O día catro do Xaneiro corrente, estrenouse, no mesmo lugar, a comedia de Dantas, unha das millores obras do teatro portugués, «Máter Dolorosa». E interpretando os difíciles papés da comedia reveláronse como notabilísimas artistas as señoritas Elvira Bao e Carmen Chao.

O coadro de decramación da «Irmandade» vai camiño de conquistar unha xusta soa, pois pograma de xeito notable. Novos señores e señoritas teñen solicitado o ingreso n'ele.

Esta é unha das millores maneiras d'enxebriare.

Prégase a todol-os suscriptores que non reciban o noso boletín manden a queixa ao adeministrador pra facer a recramación no correo.

Prégase asimesmo aos que teñen a suscripción en descuberto, remitan o importe pol-o xiro postal.

TEATRO GALEGO

A LABOR DO ANO

Intenso foi o labor, e froitífero para a literatura rexional, feito no ano que finou en ben do teatro galego e do galeguismo. A xente vaise afacendo ás obras do teatro enxebre e tomándolles gusto.

Para non facer moi larga a relación, diréi sómente que no ano 1919 celebráronse 52 representacións de obras galegas. 20 d'elas na Cruña, e seguindo por orden numérico Vigo, Betanzos, Sada e en menor cuantía Ferrol, Orense, Santiago, Lugo, e outras cidades e vilas.

As sociedades que mais se distinguiron na súa labor de propaganda e cofrancia a beneficio do arte dramático rexional foron:

As «Irmandades da Fala» da Cruña e Betanzos.

A «Agrupación Artística», de Vigo.

«A Terriña», de Santiago

«Cántigas da Terra», da Cruña.

«De Ruada», de Orense.

Estrenáronse as obras seguintes:

«Enredos», comedia en dous actos, de L. Carré, premiada pol-a «Irmandade da Fala», da Cruña, e representada por primeira vez en Betanzos.

«A man de Santiña», comedia en dous actos, de R. Cabanillas, con que inaugurou a súa actuación o Conservatorio Nazonal de Arte galego.

«Na casa do ciruxano», xoguete nun acto, de R. Riveiro e T. Sestelo, estrenado en Vigo pol-a «Agrupación Artística».

«Na corredoira», pasatempo nun acto, de X. Prado, representado pol-o coro «De Ruada» en Orense.

«Lois de Castromao», comedia nun acto, tamén de X. Prado e representada igualmente en Orense.

«Noite de ruada», comedia nun acto, de L. Carré, estrenada en Vigo pol-a «Agrupación Artística».

«O Lóstrego», comedia nun acto, de X. Soto, tamén representada pol-a Artística.

«Pilara ou grandezas dos homildes», drama en tres actos de M. Comellas, estrenado no Ferrol.

«Estadefiña», comedia en dous actos, de M. Lugris, representada na Cruña pol-a compañía de Rodrigo García.

«Norte», drama nun acto, de F. Osorio, representado pol-o autor en Betanzos.

«O fillo de Vitorio», drama nun acto de M. Masdías, estrenado no «Centro Xaimista», da Cruña.

«Entre dous abismos», drama nun acto, gran guiñolesco, de A. Villar

Ponte, representado na «Irmandade da Fala», da Cruña.

«A Patria do labrego», drama nun acto, de A. Villar Ponte, representado igualmente na «Irmandade da Fala».

Ademais d'estas obras, foron tamén estrenados os seguintes monólogos e diálogos:

«Limpa, fixa e dá esprendor», monólogo de X. Casal.

«A primeira conquista», diálogo de L. Carré, en Sada.

«Xan da Cruña», monólogo de X. Fernández, na Cruña.

«No íntimo», monólogo de X. Casal, en Betanzos.

«Andacio», diálogo de X. Ares, en Betanzos.

«As alforxas», diálogo de N. N., na Cruña.

Está pendente de fallo o concurso aberto pol-a «Irmandade da Fala» de Betanzos, no que según din presentáronse moitas obras, algunhas d'elas que marcan unha orientación nova no noso teatro.

Agardemos que o ano novo sexa aínda mais fecundo, e sume novos trunfos aos alcanzados xa pol-o arte dramático galego.

Adiante, e ¡Terra a nosa!

UN AMADOR DO TEATRO.

Estrenouse tamén no ano derradeiro a obra portuguesa «Unha Anédocta», que xa ven sendo de repertorio nos que coltivan o teatro galego, pol-a Seición de Declamación da «Irmandade» da Cruña. E nos comezos do aninovo téñense estrenado outra obra lusitana de Julio Dantas, «Máter Dolorosa», pol-a mesma «Irmandade».

O día 6 de Febreiro estrenárase no «Jofre» do Ferrol «Donosiña» de Xaime Quintanilla, comedia dramática en tres actos que ha ser presentada c'o maior luxo e propiedade coñecidos.

Axiña estrenaránse tamén «Xan entre elas» comedia galega calcada nas «Alegres comadres de Windsor» de Shakespeare, arreglo de Villar Ponte, e «Negra Sombra», orixinal do mesmo autor, asin com'outras de López Abente, Castelao, Palacios, Carré Alvarellos, e Cabanillas.

Lea vostede
A Nosa Terra

DEND'A HABANA

UN SAUDO

Vilagarcía.

Aos vos amigos que na nosa Terra loitan por ergue-la ceibe sóbor dos restos dos caciques esnaquizados lles adica esta lembranza o que lonxe d'eles traballa c'a esperanza de que cando volva a ollala poderá berrar: ¡fixémolo nós!
¡Terra a nesa!

JOSE ARIAS PORTELA.

Tamén temos recibido outro saudo garimoso, latexante d'entusiasmo, de Manoel Monteiro, a quen a «Irmandade» nomeou seu representante na illa de Cuba.

E asin mesmo dos irmaos de Portugal e das mais Repúblicas americanas, chegaron a nós n'estas datas de lembranza, frases de fondo afeuto que han acuciarnos pra traballáremos con maior folgos e maores azos pol-a causa pátria.

Entr'os nacionalistas galegos, trocáronse do mesmo xeito, saudos postaeis ateigados de quentura espiroal. Ellos proba que xa existe, en potencia, unha unidade de conciencia colectiva galega.

¡Adiante, pois, que o porvire é noso! Os fillos dos nacionalistas que nasceron educados no santo amore á liberdá da Terra, terán unha Pátria.

Novas da causa

Vicenta Risco, xa romatou d'escribire un libriño que ha ser o noso ideario. Cantos conécenno, din qu'é obra notable. Noméase «Teoría do nacionalismo galego». Como cousa do noso grande e orixinal pensadore, é agardada con fonda espeitación e agarimo por tódolos irmáns na causa.

Axiña faceráse na Cruña a Exposición dos xeniaes dibuxos do álbum de Castelao.

Con ise motivo, Castelao, dará unha conferencia, outra Risco i-outra Quintanilla i-outra aínda Viqueira.

A de Castelao de xeito humorístico.

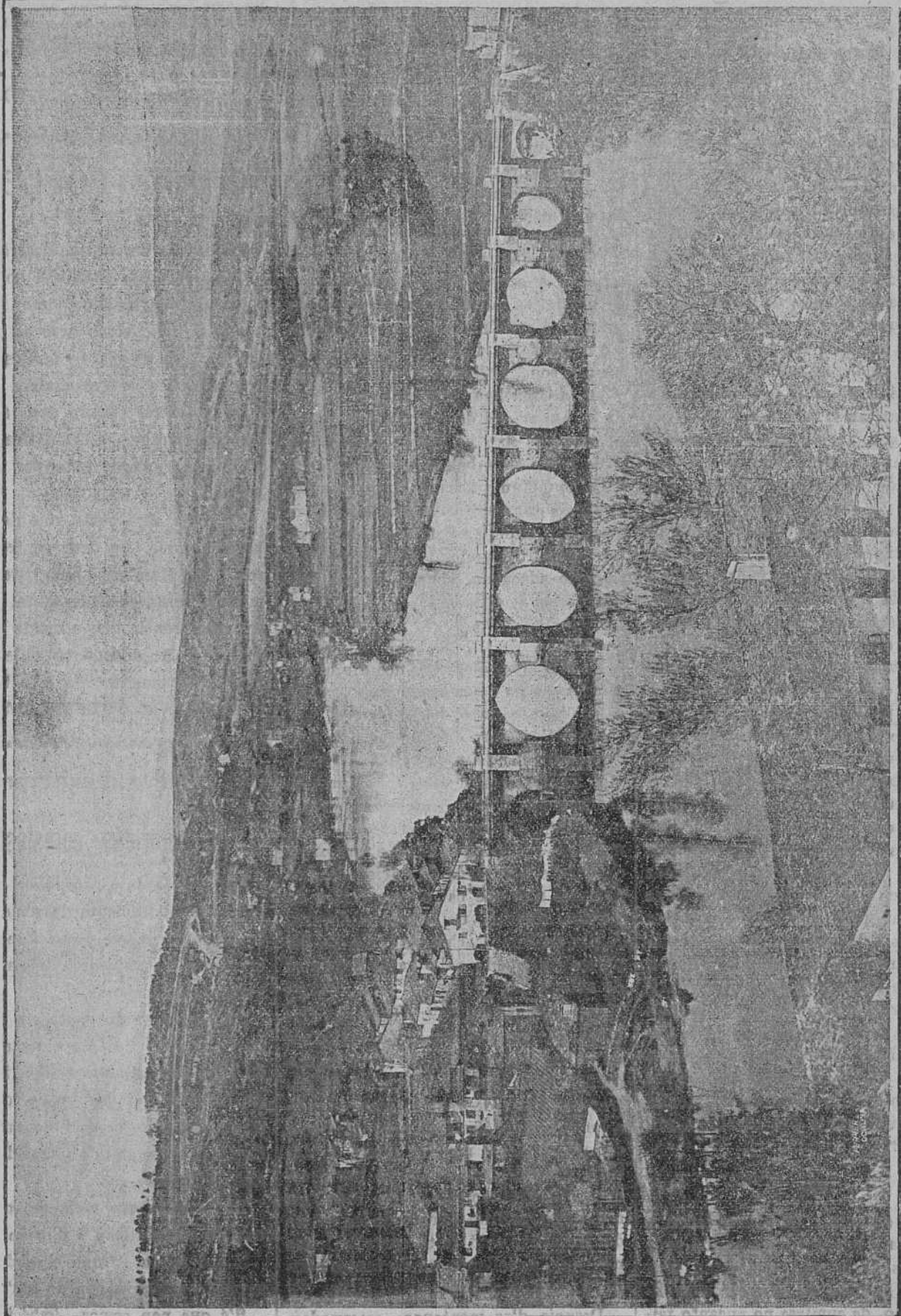
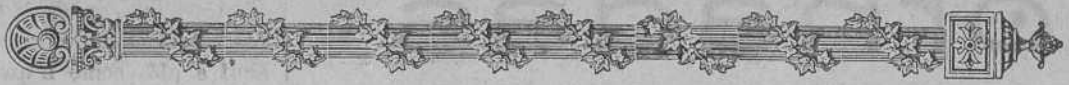
Prepárase unha gran festa na Cruña pra inaugurazón da bandeira das «Irmandades» que veñen bordando artistas notabres da agulla.

A «Irmandade» da Cruña, cheia d'entusiasmo, acordou ire á loita nas próximas eleicións municipais.

Na Mahía (Negreira) váise facer unha «Irmandade» con cerca d'unha milleira de socios.

O mais popular i-apraudido mestre de música que hai en Madrí, pidíu a Cabanillas un libreto en galego pra unha ópera.

Falaremos axiña d'esto con longura.

Puente sobre el Miño

Xornadas

Divagacións literarias

Eu vin as pedras de Santiago, —saturadas de tradición e de fé vella— reanimadas por un sopro novo e fresco. Os nacionalistas, que son o supremo valor espiritual de Galicia —sexamos inmodestos soilo pra dar paso á verdade foron alí a axitar co seu apostolado a conciencia remamada da vila universitaria, a despertar inquietude nas lexións xuveniles, a desfacer o encantamento da alma galega oitocentista, presa entr'as catro paredes de ferro da ciencia oficial rutinaria e formalista, da ciencia da letra, nemiga da ciencia do espírito, divorciada d'as esenciais enerxéticas e d'as evolucións dinámicas e creadoras.

¡Ai, qué tristura a de Santiago, a vila universitaria! Ela ben podía sere a Atenas gallega, a cidade do pasado e do presente, a metrópoli do porvir; era n-ela de onde debía surxir a luz, a palabra y-a norma, a lexión chea de fe e de ideal que libertase ós cativos y-enganxelize as novas xeneracións. Mais alí só teñen luz as pedras, sólo o pasado fala n'un linguaxe profundo, sólo o milagre da súa grandeza histórica, como símbolo da fé e d'aucción ategada d-entusiasmo, pode dar a norma ós nosos cruzados. ¡Ten Santiago o apóstol, o pensador, o poeta...? ¡Ten a voz viva e quente y-aloumiñada pol-a que falen as arelas de rexurdimento da Terra? ¡Qué son eses homes (eu figúromos corpos sin alma, maniquís de aparencia, somas sin contornos) qué son eses homes, digo, que non sinten a quentura ancestral d'as rúas, cheas d-evocacións e de saudades impulsoras e fecundantes, que non enxerguen a voz querendosa e leda d'as pedras preñadas e sempre núbiles, que non saben pôr vida e dinamismo na ciencia estática, que miran con indiferencia a galería feituquiña do arzobispado, cabo da Catedral, como unha espulla deforme na narís de Cleopatra, e que pasan sin arroutar por xuat-a estátua de Montero Ríos, aldraxante pró espírito e pra estética...?

Camión adiante... Os viaxes teñen a mais fonda e pracenteira emoción prós namorados da beleza, que botan fóra d-as vilas arélosos de respirar o ar libre e fresco, de sumirse no encanto feitiçeiro da Natureza, de sorprenden n'os paisaxes a pura leución da vida, a eloquencia sinxela d'as cousas, o ritmo segredo dos fenómenos biolóxicos. A Na-

tureza, como cousa non feita pol-os homes, é com a imaxen d'as formas puras, a espresión perfeuta da beleza. Debemos buscar n-ela suxestións, mais non pautas ríxidas, envarados métodos. Non ten unha finalidade teleolóxica: é pura e sempre: mais a finalidade teleolóxica debe darlla o home, ó adaptala ás suas meditacións como elemento de transcendencia.

¡Cómo, diante da Natureza, se intensifica a sensación de repugnancia e de noxo d'as vilas! Alí o lugar común fedento, a petulancia necia, o mimetismo social feito sistema, o beotismo con toga e con pretensións de suficiencia. Aquí a sinxeleza profunda, a serenidade, a limpeza do espírito, ese «élan» poético que fixo no romanticismo verdade a beleza e beleza a verdade, que culminou n'un valor ideal sacrosanto. Ese namoramento da beleza leva ós homes pol-o mundo adiante, en nobre peregrinaxe, buscando ó seu espírito un escenario adecuado, aburándose na contemplación estética...

Na vila apenas os ollos nos din cando remata o vran e comenza outono, cando se opera o tránsito d'as estacións.

¡Qué fermosura espréndida a do paisaxe outonal no campo gallego! Todo e n-él xurdio embelesante, soavemente conqueridor, d'unha rara beleza serca e misteriosa. Quizayes o viaxe en automóvile —penso eu— impide admirar cheamente o encanto da variedade d'os paisaxes n'os que os ollos, canles do espírito, s'encher de ledicia e dozura. A paz da campía chea de cór e de luz parece profanada pol-o ruído mecánico do automóvile.

As montañas de Lalín, indo pra Ourense, son un testimonio da variedade do paisaxe galego; na súa cór e na súa configuración non se asomellan ás outras montañas da rexión, eisceptuando a Lugo, onde a afinidade orográfica co-a comarca lalilense non ten punto de dúbida. En realidade, n-aquela parte comenza xeográficamente Lugo, inda que a división política como toda-las cousas da Hespaña, esté feita contr'ás leises naturais, somellando un de tantos cempés da nación oficial.

Despois d'as montañas escarpadas, de cór d-aceiro, sin vexetación, onde só de vez en cando se topa unha humilde casa con teito de pizarra—o que nos fai pensar outra vez en Lugo—e por

onde rube a carretera retorcéndose, aparecen xa os vals d'Ourense, as ledas frorestas onde os castiñeiros poñen, aquí e alá, como n'un paisaxe d'ensono, o encanto d'ouro e sangue d'as suas follas, froito tamén, froito derradeiro da súa natureza, soilo gustoso e feitiçeiro prós espíritos que gorentan a beleza sinxela, a beleza xenuína, a beleza pura...

ROBERTO BLANCO TORRES.

O NOSO FOLLETIN

Romatada de se publicar a notabre e lumiosa conferencia do noso xenial Castelao, que tódol-os homes intelixentes han gardar como ouro en pan, oxe, atendend'os pregos de moitos leutores d'esta revista, escomezamos a dare a farsada teatral «Entre dous abismos», primeiro tanteio de dramática granguifolesca en galego, feito por A. Villar Ponte.

E' unha obra curta, que de contado ha rematarse. En dous ou tres números. Seguidamente publicaremos, na mesma forma encadernabre, a maxistrat conferencia que o insine poeta Victoriano Taibo dou na «Agrupación Cultural d'Ortigueira» c'o este tema: «O POR QUE DO CULTIVO DA FALA».

Serva d'exemplo

As autoridades eclesiásticas

Fai poucas datas, tódol-os representantes no Palramento da rexión de Valencia, pidiron que o que fose nomeado arzobispo d'aquela archidiócesis, tivese natureza valenciana.

Bô acordo. I-elo contrasta co'a nosa parva pasividade. Aquí, agás o bispo de Túy, noso distinto amigo, i-o de Lugo, tódol-os prelados son de fóra. Escomezando polo- cardeal i-o auxiliar de Santiago e rematando pol-os de Mondoñedo i-Ourense.

Eisí resulta que mais da metade do cabildo compostelán é d'orixe castelán.

E vai sendo tempo chegado de temmare da galeguización de tod'o noso.

S'é que non somos imbéciles, estúpidos e soicidas.

Suscríbese V. A NOSA TERRA

INTROITO

Castelo d'o Sobroso, vello frade
D'o convento que foy o teu Pasado,
Soño d'o que xa fomos, apagado,
Onde medran as edras y-a soedade.

Tu e-lo simblo, a sombra, adormecida
Dun-ha Galicia nova, un-ha santiña...
; Xente d'a miña Terra, andai axiña,
Imos de novo erguelo e darlle vida!

As estreliñas d'ouro está n'a serra
Pusadiñas e quedas a mirarnos...
Volvamos ó Pasado. O Sol marchouse.

Conquistemos de novo a nosa Terra.
Ergueivos, despertai, que pra axudar-

[nos,
Hast'a lua n'o ceye e un-ha fouce.

ALFREDO PEDRO GUIASADO.

(Pedro de Menezes)

(Do libro próisimo a e publicare
«Xente d'Aldeia». Impréntase en Lis-
boa).

PENEIRANDO

Alba, o liberalazo mais cacique e
mais cuco, dixó no Congreso que él
traballaría pra que na sua compañía ti-
veran postos no Goberno republicanos
e socialistas.

Eso díxoo en Madrí. Namentras per-
sigue no seu cacicazgo ós socialistas e
ten desterrado a Pérez Solís.

E inda haberá parvos que crean en
Alba treicionador de Costa e de Moret.

En Hespaña todo e o mesmo.

Agora pol-as revoltas sindicalistas as
autoridás acordaron pechar a «Tipogra-
fia Obreira» da Cruña.

Non l'es abondou con suprimire a pu-
blicación do semanario dos traballado-
res. Pecharon tamén os talleres onde ga-
nan o pan algús tipógrafos facendo
choyos particulares, entr'eles varios de
xeito oficial.

Haberá cousa mais absurda? Ao bo-
tar eses obreiros á fame, en troques de
tranquilidá, seméntanse rebeldías.

Pois todo na política hespañola é
igoaliño. E logo queren paz.

Nós protestamos con tod'a nosa i-al-
ma contra d'ese feito xa felismente rei-
tificado.

Finouse en Barcelona Miguel dos
Santos Oliver. Pra nós era o millor
xornalista hespañol.

Moitas veces defendeu as rivindica-
cións nazonalistas. Era cultísimo, correu-
to, verdadeiro mestre do xornalismo.

Ao se inaugurar as sesións da Diputa-
ción provincial de Barcelona, o presi-
dente falou en catalán. O gobernador
civil oieo o discurso caladiño. E logo,
contestou en valenciano, pois é home-
nado en Valencia.

¿Cando teremos unha cousa así en
Galicia?

¿Si aquí veñen Gobernadores—coma
un que concemos—que iñoraba si Ne-
greira pertencía á provincia do seu
mando!

O miñato gasetista, o nemigo dos
piornos, rifou c'unha autoridá outa da
Cruña.

Esta autoridá mandouno apiolar,
mais de camiño ceibouno.

¿Qué exemplar tería sido o encarcera-
lo!

Os xornaes calaron este caso curioso.

E sabedes porque s'indinou o miñato
gasetista? Pois porque lles ten moito
medo ós atentados terroristas.

Com'a sua concencia non está limpa...

¿Ai, miñato condenado; non'as fagas,
e non'as temas!

Desde saiu Picorete do «Circo d'Ar-
tesanos» da Cruña os xornaes da sua
devoción, danlle ás notas oficiosas d'a
quela sociedade, menos importancia que
ás d'un centro rural.

E non hai dereito.

Porque non deixarán en paz a grorio-
sa lembranza de Concepción Arenal?

Abonda que se lean as suas obras na
data do Centenario.

O demais, todo ha ser cursi e ridículo.

Ao secretario do Concello de Valdo-
viño, qu'è un noxento cacique, andivé-
ronlle co'a roupa. Querse decir que lle
deron unha tolena no Ferrol.

Hai que decirlles ós mais caciques da
nosa terra: cando vexades as barbas
dos vosos «veciños» a afeitare...

Cousas dos tempos...

Unha de cal y outra d'area.

Finouse no Habana, José Fontela,
aquele galego que veu a Galicia cando o
cadavre do mestre Chané.

Fontela levaba o enxebrismo na
i-alma.

Unha lembranza garimosa, pois, para
o pobre emigrado.

Síguese «bombeando» o Congreso ga-
lego-americano de Montevideo.

E nós dicimos unha vez mais que ha
ser unha cousa morta e ridícula.

Inda que n'él figuran, por non sabe-
rén da misa a media, homes tan nota-
bres coma o noso ilustre amigo Rodrí-
guez de Vicente.

Rodríguez de Vicente, que foi dipu-
tado socialista na Arxentina e sinte o
nazonalismo galego, se soupera que to-
dol-os caciques de Galicia han ter re-
presentación n'ese Congreso, ¿acetaría
un cárrago no comité directivo?

Fai poucas datas queixábase o «noso
amigo» Viturro da falla d'autoridade.

¿Algunha vez habíamos d'estar d'a-
cordo.

Si houbese autoridade non andaría
pol-as ruas ningún ladrón sentando cá-
tedra de moralista.

Outra vez o caciquismo bárbaro de
Negreira volveu revolveirse contr'os
agrarios d'aquela vila.

O servos dos que mandan—e que axi-
ña deixarán de mandaren—ceibaron
moitos tiros de carabina e revólver
car'os domicilios da Sociedade Agraria
e da familia do noso querido irmán
García Fernández de Bodaño.

Se non fosen prudentes e sereos os
agrarios de Negreira, por mor dos ca-
ciques, habería unha data de loito que
rexistrare.

Por se isto non resultara d'abondo,
l'pno encarcerados nosos amigos Manoel
Ruso e Manoel Allende, co que faltou-
se á Constitución, pois sin proceso, esti-
veron na cadea cinco días.

Entramentras os conculcadores das
leises, os que abafan i-aldraxan ós la-
bregos, os que desadministran e inxus-
tizan, libres e contentes.

Esto xa é demais; esto xa resulta
intolerabre.

E mañán, se algo serio socede, as
autoridás, coma de cote, lavaránse as
máns, o mesmo que Pilatos.

Agrarios de Negreira, adiante, loi-
tade pol-a xusticia i-o dereito que as
«Irmandades» estarán convosco.

¡Terr a nosa!

Lerroux fixo unhas decraracións sen-
sacionaes no seu derradeiro discurso no
Congreso. Armou unha verdadeira tre-
molina. ¿Foi un trabucamento do xefe
dos radicaes? ¿E preparación d'un
pulo para as dereitas? ¿Amostra os
dentes de tirán cuidando sere axiña po-
der...? ¡O tempo falará!

EFFECTOS NAVALES

— DE —

FERRER Y COMPAÑIA—SUCESORES

F. BERTRAN e MIRAMBELL

Vigo e A Cruña

CASA FUNDADA EN 1868

Artigos xeneraes pra equipo da Marina Militar, vapores, barcos de vela e pescadores

GRAN FONDA

Las Cuatro Naciones

San Andrés, 102—A CRUÑA

O novo dono dista fonda, no seu desexo de mellorar o trato aos señores viaxeiros, fixo grandes reformas.

Xántase ben, e os precios están ó alcance de todos.

LA MODERNISTA

GRAN SALÓN DE BARBERÍA

— DE —

RAMOS E ACEA

San Andrés, 94-1.º—A CRUÑA

Establecemento de primeiro orde, dotado de estufa de desinfección e todol-os aparatos hixiénicos. Especialidade en lavados de cabeza, lociós e friciós de todas clases.

Nota: N'este establecemento atopará o público un servizo permanente a cargo dos seus propietarios, antigos dependentes das mais importantes peluquerías desta capital.

**LA SALUD
CASA DE BAÑOS**

A MILLOR DA CRUÑA

Avenida de Rubine, 22 (Riazor)

Abonos Químicos Mineraes

**Cementos, Sulfato de cobre, Azufres,
Calo Bordoalés ROUCH**

Rexenerador ROSTTAM pra os animais debles; pra que as galiñas poñan mais ovos, etcétera.

Pídanse prezos e condizos a

Fernández, Fano y C.ª—A CRUÑA

Materiales de Construcción

CEMENTO ASLAND

MADEIRAS—CARBÓN

Centro Xeneral de Seguros

**Ignacio Pedregal
NA CRUÑA**

Gran H. Universal

Rúa da Reina (da Raíña), 21—LUGO

O MAIS NOVO E MILLOB

Ten carto de baño moderno. Dispón de teléfono (núm. 116) e de coche da casa pra todol-os trens.

O GRAN H. UNIVERSAL merece ser visitado

**Frábica Mecánica
::: de Calzado :::**

— DE —

ANXEL SENRA

RJA XUAN FLOREZ

Depósito: Cantón Grande, 15

A CRUÑA

Hotel Continental

CASTELAR, 8 e OLMOS, 28

O MELLOR SESVIDO

— DE —

M. Losada Prado

A CRUÑA

FARMACIA EUROPEA

— DE —

LOPEZ ABENTE

REAL, 55

A millor surtida da Cruña e un dos establecimentos da súa crase que mais honran a Galicia. Montada con arrego ós derradeiros adiantos.

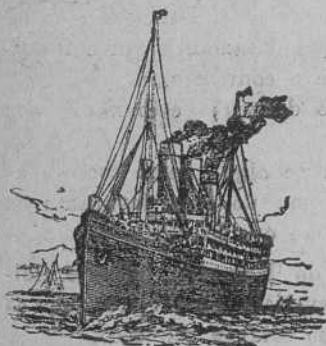
COMPAGNIE GENERALE TRASATLANTIQUE

VAPORES CORREOS DE GRAN VELOCIDADE

Servicios directos dende o porto da Cruña

O 31 d'Outono aprosimadamente e salvo continxencias, sairá para a

Habana e Veracruz o rápido paquete correo

Prezos do pasaxe (incruído-os impostos)

	Habana	Veracruz
Ponte paseo: 7		
Camarotes de luxo.	Ptas. 2.053'75	2.138'75
Id. exteriores.	» 1.668'75	1.753'75
Primeiracrase. Ponte superior:		
Camarotes exteriores.	» 1.498'75	1.593'75
Id. interiores.	» 1.293'75	1.378'75
Ponte inferior	» 1.293'75	1.378'75
Segunda crase.	» 1.103'75	1.068'75
Preferencia.	» 808'60	798'60
TERCEIRA CBASE.	» 328'60	343'60

O día fixo de saída anunciarase oportunamente. O pasaxeiro que desexe embarcar ten de remitire seguidamente o nome e mail-o importe do pasaxe, sen emprender viaxe hastra que teña a conformidade do Consinatario de que se lle reservou a praza. Os emigrantes e todol-os equipaxes, son levados a bordo por conta da Compañía. Para toda clás d'informos sóbor de datas de saída prezos do pasaxe e tipos de flete, dirixirse o seu Consinatario

D. NICANDRO FARIÑA.—Rúa de Compostela, esquina á Praza de Lugo

Faise carrego de tou-
cras de traballos gra-
ficos, en imprenta, lito-
grafia e fotograbado,
ansi coma sellos de
caucho

A Papeleira Galega

BARREIRA, 7

FRÁBICA DE BOLSAS DE PAPEL
DE TODAS CRAS
FOTOGABADO

A CRUÑA

Telef. 434

"PATENTE-SALVAVIDAS,,

O millor pra pintar os
fondos dos barcos. Ga-
nou Diproma de Hono-
re, Gran premio e me-
dalla d'ouro nas Expo-
sicións de París
e Londres.

REPRESENTANTE:

F. Bertran y Mirambell ^{Vigo} _{Coruña}

Compra e Venda

de máquinas de coser de tó-
dol-os sistemas.

Reparación e amañó das
mesmas. Venda de pezas
soltas, agullas e aceites.

Taller de relojería: Traba-
llos especiaes para reloxeiros.

Dirixirse a

MANOEL PELLEJERO

San Andrés, 76 - baixo — A Cruña

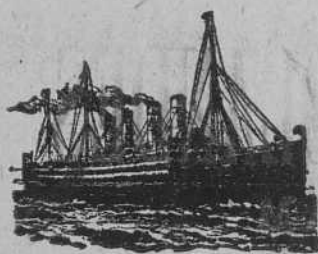
Gran Café da Marina

— DE —

JOSE RODRIGUEZ de VICENTE

Urzáiz, 11

BAYONA

Compañía Chargeur Reunis

Pra os portos de MONTEVIDEO e BOS-AIRES, sairá da
CRUÑA sobor do 9 d'Outono, o lixeiro e magnífico vapor

== TROUDE ==

Admite pasaxeiros de 1.ª e 2.ª crase e 2.ª económica.

Prezo do boleto de TERCEIRA crase Pesetas 354'60

> medio boleto > > > 189'60

Nenos mais novos de dous años, un gratis por familia.

De dous a 10 años, pagan medio pasaxe. Maiores de 10 años, pasaxe enteiro.

NOTA INTERESANTE.—As mulleres que leven nenos que non chegan aos 10 años, chamadas pol-os seus maridos, non poden embarcaren pra BOS-AIRES si non presentan n'esta Agencia un certificado PRECISAMENTE do DEPARTAMENTO de EMIGRACION de BOS-AIRES, permitíndolles o desembarcaren na REPUBLICA ARXENTINA. Non teñen valor algun, as cartas de chamada, autorizacións, nin poderes dados ante os Cónsules hespañoles.

As mulleres que se atopen n'estas condicións e non presenten NECESARIAMENTE o dito certificado, non poden embarcar. Tamen teñen que presentaren o mesmo certificado os emigrantes que teñan MAIS de 60 ANOS e non vaian acompañados da sua familia.

O día fixo da saída anunciaráse con oportunidade.

Os pasaxeiros teñen de presentarse n'esta Agencia o día 5 d'Outono pol-a mañán,

Pra informes dirixirse aos Agentes Xeneraes en Hespaña,

ANTONIO CONDE (Fillos).—PRAZA d'OURENSE, 2—A CRUÑA

LA PROVEEDORA GALLEGA

DE

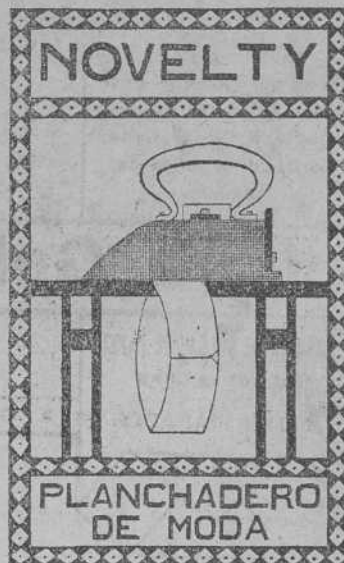
Xuan Vázquez Pereiro

A millor fábrica de chocolates de Galicia, sita na Rúa estreita de San Andrés.--A CRUÑA

Irmans: si queredes estar sans e fortes tomade todol'os días unha cunca do rico chocolate que fabrica ista casa, e veredes como sin darvos conta estades ledos e traballades sin sentir o mais cativoiro cansancio, porque gozaredes de boa saúde.

¿Por qué é isto? porque os chocolates que fai ista casa, fanse cós milliores productos i-a limpeza mais esquisita.

PROVADEOS E CONVENCERÉDES VOS

GRANDES TALLERES

DE LAVADO E PRANCHADO
DE ROUPA NOVA E DE USO

Despachos centraes:

A Cruña: Cantón Pequeno, 12
Vigo: Praza da Constituzón, 12

Sucursaes na Cruña:

Estreita de San Andrés, 12
Praza de Azcárraga, 4
Sad Agustín, 22

Sucursal en Vigo:

Circo, núm. 5

Todal-as nosas sucursaes ostentan un letreiro como sinal, qu'ó reprodución da marca de garantía eiqui estampada.

Recíbense encargos de fora, y-espidense por meio das nosas sucursaes.

Si no lugar onde vostede reside non-a hay, sirvase manifestarnos seus desexos de mandárenos os seus encargos.

Os viños e coñás millores

son os qu'eisporta a casa de PEDRO DOMEQO, de Xerez Fronteira, fundada en 1734. A casa máis antiga de Xerez.

O vermouht mais selecto

de mundial e reconocido soná é o ZINZANO (Torino),

Pra viños de mesa

non hay outros com'os dos cosecheiros eisportadores Señores R. LOPEZ DE HEREDIA (Haro). Casa central: Pazo da Equitativa.—MADRID.

Representante eisclusivo (matriculado) de todas istas marcas:

JOSÉ C. JUNCOSA

Galera, 39 é 41-2.º piso.—A Cruña

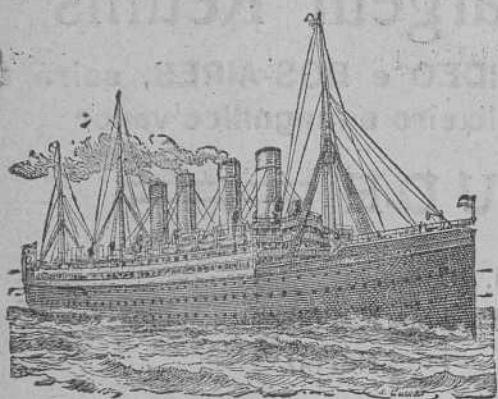
EL NOROESTE

XORNAL DA CRUÑA

O millor informado da rexión galega

Longas conferencias pol-as Axencias

FABRA e RADIO (ultramoderna)

LLOYD REAL HOLANDES

AMSTERDAM

(KONINKLIJKE HOLLANDSCHE LLOYD)

Viaxes rápidos ó Brasil e a Arxentina pol-os acretados vapores-correios.

GELRIA, ZEELANDIA, FRISIA E HOLLANDIÁ

Saidas fixas-regulars da Cruña e Vigo, adimitindo pasaxeiros de 1.ª, 2.ª intermedia e 3.ª clás

Pra informes respeito a datas de saidas e prezos de pasaxes dirixirse ó Axeute xeneral da Compañía en España

D. Raimundo Molina e Couceiro

CONSIGNATARIO

NA CRUÑA E VIGO